

KOULUT ALKAVAT (RENTÉE DES CLASSES)

Oppimateriaali

TUOTANTOTIEDOT

Ranska, 1955, 35 mm, mustavalkoinen, 1.33, 22 min

Ohjaus: Jacques Rozier

Käsikirjoitus: Michèle O'Glor et Jacques Rozier

Kuvaus: René Mathelin

Musiikki: Darius Mihaud

Äänitys: Jean Duguet, Jean Pouleau

Leikkaus: Michèle David, Raymonde Nevers

Tuotanto: Pierre Neurisse (Groupe des Trente ja Dovidis-Film)

Näyttelijät: René Boglio (René), Marius Sumian (Susu), Corrensin opettaja ja asukkaat (itsensä)

SYNOPSIS

Correns on pieni kylä Provencessa. Sen torilla luetaan kuulutus koulujen alkamisesta. Renéille tulee hätä, sillä hän ei ole ehtinyt tehdä kotitehtäviään. Onneksi hänen apunaan on vanha Susu, joka työskentelee viinitarhassa.

Koulumatkalla René heittää luokkatoverinsa ylyttämänä koulusalkkunsu sillalta jokeen. Sen perässä hän lähtee seikkailemaan joella ja metsässä. Luonnon lumoamana hän tarkkailee, kuuntelee ja melkein eksyy, ennen kuin löytää sattumalta salkkunsu. Hän nauttii vielä hetken vedessä kellumisesta, kunnes lähtee paluumatkalle ja poimii mukaansa rantakäärmeen. Hän jatkaa hidasteluaan, antaa virran kuljettaa itseään ja saapuu kylään pesupaikalla.

Kun hän palaa välitunnilla kouluun, opettaja sättii häntä. Istuttuaan paikalleen hän sujauttaa käärmeen sen kaverin vihkoon, joka usutti hänet heittämään salkkunsä. Kun opettaja alkaa tarkastaa hänen läksyjään, salkku onkin täynnä vettä ja vastaukset täyttä hölynpölyä.

Poika käy hakemassa paikalle ystävänsä Susu-vanhuksen, joka on näistä virheistä vastuussa. Opettaja käskee tämän istumaan pulpettiin. Kun Renén luokkatoveri avaa vihkonsa, käärme pääsee pakoon. Paniikki iskee luokkaan ja kaikki oppilaat ryntäävät kiljuen ulos. René ottaa käärmeen huostaansa ja lähtee viemään sitä takaisin luontoon. Hänen toverinsa jahtaavat häntä kylän kujilla, mutta hän pääsee pakenemaan joelle. Virran penkalla hän laskee matelijan veteen ja katselee kun se ui pois.

ELOKUVAN NIMIÄ

Mikä *Koulut alkavat* on...

- ... bulgariaksi? *Първият учебен ден*
- ... espanjaksi? *La vuelta a clase*
- ... ranskaksi? *Rentrée des classes*
- ... italiaksi? *Riapertura delle scuole*
- ... portugaliksi? *Regresso às Aulas*
- ... tsekiksi? *Začátek školního roku*
- ... romaniaksi? *Prima zi de școală*

TEEMAT JA AVAINSANAT

Katse – Aistit – Välttäminen – Yksinäisyys – Pakomatka – Valo – Lintsaaminen

SANALLINEN SISÄLTÖ

- René: Teittekö läksyt?
- Viereinen poika: En tehnyt.
- Tyttö: Tein.
- René: En.
- Tyttö: Saat kuulla siitä!
- René: Ei haittaa!

- En ole mikään pelkuri!

ELOKUVA JA SEN AIKAKAUSI

Elokuva tapahtuu Corrensin kylässä aurinkoisessa Provencessa Etelä-Ranskassa. 1950-luvulla suuri osa ranskalaisista asui vielä pienissä maalaiskylissä, jossa kaikki tunsivat toisensa. *Koulut alkavat* kuvattiin kylässä, jossa kasvatetaan tomaatteja ja viiniä, toisin kuin Susu vastasi tehdessään Renén läksyjä. Tuohon aikaan ranskalaisilla koululaisilla oli hyvin pitkät, lähes kolmen kuukauden mittaiset kesälomat. Kuten elokuvassa nähdään, koulujen alkamisesta ilmoitti eräänlainen kylävärtija. Hän oli

tärkeä henkilö, jonka tehtävänä kaikilla Ranskan maalaispaikkakunnilla oli lainvalvonta ja julkisten tiedotteiden välittäminen.

Provencen asukkailla on erityinen murre, jota jotkut kutsuvat ”laulavaksi”. Esimerkiksi kyläkartti ja Susu puhuvat niin voimakkaan murteellista ranskaa, että jopa ranskalaisten on hankala ymmärtää heidän vuorosanojaan. Nykyään Provence on kuuluisa ilmastostaan, mutkattomasta elämästään ja maisemistaan. Sen kylät ovat suosittuja turistikohteita, ja niissä kasvatetaan yhä tomaatteja ja viiniä.

ELOKUVAN SUKULAISUUKSIA

Rozier on hyvin tietoinen elokuvansa sukulaisuudesta Jean Vigon elokuvalla *Nolla käytöksestä* (1933), joka on koululaisten tottelemattomuuden ja epäjärjestyksen unenomaisen sekopäinen ylistyslaulu. Yli kaksikymmentä vuotta myöhemmin valmistunut *Koulut alkavat* on oikeastaan sen kaksonen elokuvamaailmassa. Jacques Rozier omisti jopa vuonna 1964 Jean Vigolle yhden jakson dokumentisarjassa ”Aikamme elokuvantekijät”.

TEHTÄVIÄ

Elokuva ja minä

1. Millaisia vaihtoehtoisia nimiä keksit elokuvalle?
2. Miltä sinusta vaikuttaa alue, jossa elokuva tapahtuu? Kertoiko elokuva tuosta alueesta jotain yllättävää?
3. *Rakas René...* Kirjoita elokuvan päähenkilölle kirje, jossa kerrot mitä mieltä olet elokuvasta, miltä se sinusta tuntui. Olisitko kostanut luokkatoverillesi samalla tapaa? Haaveiletko joskus karkaavasi yksin seikkailuun?

Pohdintaa ja analyysiä

1. Mitkä olivat elokuvan tärkeimmät kohtaukset? Kuvaile niitä ja niiden sijaintia elokuvassa. Perustele valintasi.
2. Mistä kohtauksista pidit eniten? Mikä oli koskettavinta?
3. Tutki henkilöhahmojen kehityskaarta. Mikä oli heidän tilanteensa elokuvan alussa ja lopussa? Millaisia muutoksia heissä tapahtui ja millaisissa vaiheissa?
4. Oliko päähenkilöiden joukossa joku, joka tuntui sinusta erityisen läheiseltä? Minkä vuoksi?
5. Millainen rooli aikuisilla on tässä elokuvassa? Millainen kuva heistä annetaan? Millaisia suhteita Renellä on heihin? Ketkä aikuisista ovat hänen puolellaan?
6. Millainen suhde Renellä on auktoriteettiin?

Näyttää ja peittää

Elokuvassa *Koulut alkavat* on paljon sellaista, mikä liittyy kysymykseen näyttämisestä ja peittämisestä. Pakenemalla metsään ja aistikokemuksiin René hylkää turhauttavaksi kokemansa koulumaailman ja raivaa tiensä veden ja lumouksen hallitsemaan luontoon. Hän palaa retkeltään kuin toisesta maailmasta ja päätyy odottamattomaan paikkaan: hän seuraa virtaa pesupaikalle, jossa puuhaava nainen hämmästyttää suuresti hänet nähdessään.

Näyttämisen ja peittämisen välinen jännite ohjaa voimakkaasti rantakäärmettä käsittelevää tarinan juonetta. Eläin esiintyy elokuvassa monissa tiloissa esillä- ja piilossaolon välissä: kun se on ensi kertaa nähty, sitä jahdataan joessa, kunnes se katoaa ja saadaan sitten kiinni, kätketään ja otetaan esiin. Lisäksi se palautetaan alkutilaansa, kun René lopulta päättää viedä sen takaisin joelle, mikä muodostaa täydellisen ympyrän tässä kertomuksensisäisessä kertomuksessa.

1. Mitä elokuvassa näytetään ja peitetään?
2. Missä kohdissa elokuvaa käärme näytetään ja missä se peitetään?
3. Millainen on sen löytymisen hetki luokkahuoneessa? Onko se näkyvässä?
4. Millaisia suhteita Renellä on käärmeeseen?
5. Millaisia syitä Renellä on päästää käärme lopuksi vapauteen?

Kuvallinen kerronta

Varhaista elokuvaa voi pitää läheisenä sukulaisena impressionistiselle kuvataiteelle, jonka aikalainen se myös oli. Molempia oli välttämätöntä harjoittaa ulkoilmassa: maalareiden tärkein aihe oli valo, sen vaihtelut, asteittaiset väreilyt ja sen aineettomuus. Elokuvan puolella taas filmi ei ollut kovin herkkää, joten kuvaaminen onnistui vain valoisina päivinä, kun aurinko oli kyllin korkealla.

Koulut alkavat on lähellä impressionismia, sillä se on kuvattu ulkona ja luonnonvalossa. Tämä pyrkimys oli eräs uuden aallon elokuvan johtoajatuksista. Onkin paradoksaalista, että vielä tuolloin elokuva ei voinut käyttää elementtiä, jota impressionismi hyödynsi taiturimaisesti: värejä.

Renén luontoretkellä valon suuri merkitys luo ilmeisen yhteyden impressionistiseen maalaustaiteeseen. Provencen valintaa kuvauspaikaksi on luultavasti suosinut sen valon laatu, kirkkaus ja suoruus, joita Cézanne käsitteli tauluissaan. Vaikka Rozierilla ei ollutkaan värejä käytössä, hän kiinnittää valon ja varjon suhteisiin poikkeuksellisen tarkkaa huomiota.

1. Tutkikaa Auguste Renoirin ja Claude Monet'in maalauksia. Yrittäkää etsiä teoksia, joissa veden, valon ja kasvien vuorovaikutus sekä jyrkät kontrastit muistuttavat Renén luontoretken kuvamaailmaa.

Äänimaailma

Koulujen alussa ”luonnon laulun” kuuluminen on hyvin merkittävää. Renén retken edetessä, otokset täyttyvät luonnon äänistä. René löytää lopulta salkkunsaa ja istuu maassa katsellen ympäröivää luontoa. Häntä ei huoleta myöhästyminen koulun penkiltä. Luonto on kuin lumottu paikka. Äänimaailmassa tapahtuu outo äänien liukuma, jota René etsii katseellaan. Pian alkaa soida Yön kuningattaren aaria Mozartin kuuluisasta oopperasta *Taikaheilu*. Rozier muodostaa näin sekä

unenomaisen että todenmukaisen ”soivan kuvan” luonnon lumoista koulun ikävän, rajoittavan ja autoritäärisen järjestelmän vastapainona. Vaeltaessaan pitkin jokea René käy vapauden koulua.

1. Miksi päähenkilö kääntelee päätään? Mitä hän etsii katseellaan? Miltä kohtaus näyttää ja mitä siinä tuntuu tapahtuvan, jos ei kuule ääniraitaa?

Sen jälkeen näytetään sama kohtaus äänen kanssa.

2. Onko kohtauksella yhä sama merkitys? Mitä ohjaaja tahtoo sanoa Renén suhteesta häntä ympäröivään luontoon?
3. Jos tähän kohtaukseen pitäisi valita musiikki, äänimaisema tai kuvan ulkopuolinen puheraita, millainen se olisi?

Tehkää kokeiluja äänityöpajassa:

4. Kokeilkaa erilaisia musiikkikappaleita Mozartin *Taikahuilun* tilalle ja pyytäkää oppilaita kommentoimaan
5. Kirjoittakaa puheraita (Renén sisäinen ääni) ja jos mahdollista, liittäkää se kohtaukseen
6. Liittäkää kohtaukseen internetin äänipankeista tai työpajassa luoduista äänistä koostettu äänimaisema.
7. Vertailemalla oppilaiden kanssa tehtyjä kokeiluja toisiinsa voidaan Rozierin äänivalintoja ymmärtää paremmin

Musiikin rooli *Koulujen alussa*.

Elokuvan loppukohtaus seuraa Renéen aiheuttamaa sekasortoa. Kohtauksen avulla voi tarkastella päähenkilön liikkeiden suhdetta Darius Milhaudin säveltämään musiikkiin, joka on erottamaton osa kohtauksen kerrontaa.

Voidaan myös tehdä uusi kuunteluharjoitus ilman kuvia, ja keskittyä tällä kertaa äänen tunnistamiseen.

Uusien kuvien luominen

1. Millaisen julisteen tekisit elokuvalle?
2. Toiko *Koulut alkavat* mieleesi tuttuja ihmisiä tai henkilöitä? Esimerkiksi omapäisiä, yksinäisyydestä nauttivia lapsia, jotka pakenevat aikuisten maailmasta?
3. Piirrä nuo henkilöt. Voit myös etsiä sopivia kuvia kirjoista tai internetistä.
4. Ota tai tee käytössäsi olevilla laitteilla (kameralla, puhelimella) kuvia, jotka liittyvät elokuvaan. Esimerkiksi joesta, metsästä, kylästä, luokahuoneesta, taivaasta tai valosta.

SEURAAVAKSI

Voit vertailla otteita elokuvasta muihin elokuvaan tutustumalla CinEd -sivuston opetusvideoihin:

Katset: <http://event.institutfrancais.com/cined/fi/films/regards>

Pako: <http://event.institutfrancais.com/cined/fi/films/l-echappee>

JOS PIDIT TÄSTÄ ELOKUVASTA, TUTUSTU NÄIHINKIN

Elokuvan henkilöihin:

- **Antoine** François Truffaut'n elokuvassa *400 kepposta* (1959)

12-vuotias Antoine ei ole paha, mutta hän kokee, että vanhemmat eivät rakasta häntä. Koulussa hän on oikea hulivili, seikkailee ystävänsä Robertin kanssa Pariisissa ja lintsaar paljon. Kun Antoine karkaa kotoa, hänen on keksittävä keino ansaita rahaa.

- **Ernesto** Danièle Huilletin ja Jean-Marie Straubin elokuvassa *En rachâchant* (1984)

”En mene enää kouluun, koska siellä minulle opetetaan asioita, joita en tiedä”, sanoo Ernesto. Luokkahuonepalaverissa vanhempiansa ja opettajansa kanssa hän vastustaa sekä aikuisten että koulun auktoriteettia.

- **Joey** Ray Ashley, Ruth Orkinin ja Morris Engellin elokuvassa *Pieni karkulainen* (1953)

Lennie joutuu huolehtimaan 7-vuotiaasta pikkuveljestään Joeysta. Lennie tekee hänelle karmean pilan: hän saa veljensä luulemaan, että tämä on ampunut hänet pyssyllä. Järkyttynyt Joey lähtee pakoon ja päätyy yksin Coney Islandille, New Yorkin suureen huvipuistoon.

Kuuluisaan kirjan päähenkilöön:

- **Tom Sawyer** on amerikkalaisen kirjailija Mark Twainin (1835-1912) luoma henkilö. Hän on jäänyt lapsena orvoksi ja asuu tätinsä Pollyn kanssa Yhdysvaltojen eteläosassa. Hän on ilkikurinen, rohkea ja röyhkeä ja viettää koulupäivät seikkailemalla yksin tai parhaan ystävänsä kanssa. Huckleberry asuu yksin metsässä tynnyrissä.

Robert Doisneun valokuvaan:

Robert Doisneau (1912-1994) on ranskalainen valokuvaaja, joka tunnetaan erityisesti Pariisin kaduilla 1950-luvulla ottamistaan kuvista. Hän kuvaa aikakautensa pariisilaista arkea ja usein koululaisia luokkahuoneissa, pihalla tai lintsaamassa